

MER KUNNSKAP: ET GODT STED Å BEGYNNE ER Å SETTE OPP KJØNNS- OG SEKSUALITETSMANGFOLD PÅ PENSUM I UTDANNINGEN, MENER KRONIKKFORFATTERNE. FOTO: CARINA JOHANSEN / NTB SCANPIX

LØFT FOR SKEIV OPPVEKST

Kronikk Avisen Nordland 27.september

**Elisabeth Stubberud, Seniorrådgiver, KUN-et kompetansesenter for likestilling
Linn Bylund Rådgiver, KUN – et kompetansesenter for likestilling**

Det er heldigvis lenge siden det var forbudt å være skeiv i Norge, men rommet for hvem vi kan være, elske og hvordan vi kan leve er fortsatt smalt. Det er på tide med et kunnskapsløft for en trygg, skeiv oppvekst, for alle.

Hvordan er det å vokse opp som skeiv i Norge i dag? I byen eller på bygda, som etnisk norsk eller med innvandrerbakgrunn, med eller uten funksjonsnedsettelse, under gode sosioøkonomiske vilkår eller mindre gode.

Det blir stadig lettere å være skeiv. Med skeiv mener vi lesbisk, homofil, bifil, transperson, interkjønnperson (LHBTI), queer, panfil, aseksuell, polyamorøs, eller en av de andre merkelappene for å sette ord på det å på en eller annen måte å bryte med hetero- og cis-normen. Det vil si forventningen om at vi alle er heterofile og identifiserer oss med det kjønn vi ble tildelt ved fødsel. For sånn er det selvsagt ikke.

Noen av oss finner ut av det sent i livet. Noen oppdager det i tenårene. Kanskje forelsker vi oss i den pene gutten på skolen selv om vi trekker damer på fest hver helg, som Isak i SKAM. Andre skjønner det enda tidligere.

Kanskje vi kjenner at vi er gutter, selv om vi har innvertiss, langt hår, og alle tror at vi er jenter. Kanskje vi vokser opp i regnbuefamilier, med to mødre, to fedre, eller andre sammensetninger som bryter med normen for hvordan vi tenker på familier.

Selv om det blir lettere er det fortsatt et behov for å utvide rommet for hvem vi kan være og hvordan vi kan leve. For de av oss som bryter med disse normene er dette spesielt

viktig. Vi vet at skeive blant annet har høyere forekomst av psykisk uhelse. Dette handler ikke om at det er farlig å være skeiv, men at man møter mer motstand enn en heterofil cis-person.

Å utvide rommet er viktig for alle, ikke bare for de av oss som er skeive, og for å lykkes er det viktig å begynne tidlig. Derfor jobber vi i KUN med tema skeiv oppvekst på mange forskjellige måter. Med trange normer for kjønn og seksualitet, opplever mange barn en begrensning med tanke på deres mulighet til å uttrykke seg fritt. Gjennom et samarbeid med foreningen for seksualitets- og kjønns mangfold, FRI, ser vi derfor på hvordan vi fra tidlig alder, allerede i barnehagen, kan jobbe for en åpnere og mer inkluderende barndom.

Mange skeive enslige mindreårige asylsøkere føler at de må holde sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet skjult. Det er særlig belastende for en allerede sårbar gruppe som ofte er traumatisert av krig, konflikt, eller flukt. Det kommer fram i et av våre forskningsprosjekter der vi har intervjuet dem om deres erfaringer fra omsorgssenter og i mottak. Selv om det å være åpen kan ha betydning for om de får opphold eller ikke, er det ikke gitt at de vet eller føler at det er trygt å fortelle at de er skeive. Det viser hvor viktig det er å ha ansatte og myndigheter som er i stand til å skape trygge rammer for alle unge som kommer til Norge, slik at de av oss som er skeive skal kunne få nødvendig hjelp.

Mange unge går til helsesøster for å snakke om seksualitet, kropp og prevensjon. De gjennomfører ofte seksualitetsundervisning og er tilgjengelig for ungdommer i lokalmiljøet. I et annet prosjekt har vi derfor snakket med skeive ungdommer og helsesøstre rundt i Kommune-Norge, for å se på hvordan unge skeive bruker helsesøstertjenester. Alle helsesøstre vi snakket med gjør åpenbart en god jobb, og de har en solid profesjonsutdanning i bunn. Det er likevel påfallende hvor fraværende opplæring om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er i deres utdanning. Mange var klare på at dette er noe de har behov for mer kunnskap om. Å fortelle til noen vi stoler på at vi er skeive, kjent som å «komme ut av skapet», forutsetter både at vi forstår og kan sette ord på det selv, og er i stand til å si det høyt med et språk de rundt oss kan forstå. Dette er en lang og krevende prosess for de fleste. For å kunne være gode, trygge samtalepartnere for (skeiv) ungdom er det viktig med god kunnskap. Vårt skeive forskningsblikk har gitt oss kunnskap som bør komme alle barn og unge til gode. Et godt sted å begynne er å sette opp kjønns- og seksualitets mangfold på pensum i utdanningene. Vi bidrar gjerne i arbeidet!

Kronikken inngår i en serie under Forskningsdagene, som arrangeres fra 19. til 29. september. Årets tema er «Oppvekst».